

Uffeci communal Lumnezia / Gemeindeamt Lumnezia
Canzlia communal / Gemeindekanzlei
7144 Vella

Tel 081 920 60 00

e-mail: info@lumnezia.ch

www.lumnezia.ch

PROTOCOL RADUNONZA COMUNALA LUMNEZIA 13 DA DECEMBER 2019

2019/04

13 DA DECEMBER 2019
CANZLIA COMUNALA LUMNEZIA
Palus 32D, 7144 Vella

Tractandas

1. Avertura ed elecziun dils dumbravuschs.....	2
2. Protocol dalla radunonza communal dils 04 d'october 2019 (2019/03)	2
3. Preventiv dil quen annual 2020.....	4
1) Quen economic cun ils cuosts ed il recav.....	4
2) Quen d'investziuns cun las expensas e las entradas.....	6
3) Planisaziun d'investziuns per 2020-2025.....	7
4. Fixar il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad 2020.....	8
5. Provediment d'aua Lumbrein Vitg, etappa 1 e 2	9
1) Presentaziun dil project.....	9
2) Damonda dil credit per mauns dalla votaziun all'urna CHF 2'100'000	10
6. Sanaziun casa da scola Sutvitg, Vella, etappa 2	10
1) Presentaziun dil project.....	10
2) Decisiun installaziun indrez fotovoltaic	10
3) Damonda dil credit per mauns dalla votaziun all'urna.....	10
a. El cass dad in na per in indrez fotovoltaic: CHF 3'500'000.....	10
b. El cass dad in gie per in indrez fotovoltaic: CHF 3'670'000.....	10
7. Varia.....	14

Protocol dalla radunonza communal Lumnezia (2019/04)

Datum: Venderdis, ils 13 da december 2019
 Liug: Halla plurivalenta dalla casa da scola Sutvitg 28E, 7144 Vella
 Cuoz: 20:00 – 22.25 uras
 Presents: 89 votantas e votants
 Parsura: Duri Blumenthal, president communal
 Actuar: Marcus Cavegn, canzlist communal

Tractandas

1. Avertura ed elecziun dils dumbravuschs

Il president communal Duri Blumenthal arva la radunonza communal fagend beinvegni als presents ed engrazia ad els d’haver dau suatientscha agl invit. El constatescha, che la radunonza communal ei vegnida convocada ad uras conform allas determinaziuns digl artechel 44 ella constituziun dalla vischnaunca Lumnezia, aschia che la radunonza ei cumpetenta da prender conclus.

La radunonza communal approbescha la gliesta da tractandas dils 29 da november 2019 presentada dalla suprastonza communal.

Seschau perstgisar ha:

- Marcus Caduff, cusseglier guvernativ

La radunonza elegia dus dumbravuschs:

- Clau Bundi, Cumbel
- Rudolf Caduff, Cumbel

2. Protocol dalla radunonza communal dils 04 d’october 2019 (2019/03)

Il protocol dalla davosa radunonza communal dils 04 d’october 2019 ei staus exponius ella canzlia communal e duront 30 gis naven dils 14 da november 2019 entochen ils 13 da december 2019 silla pagina d’internet dalla vischnaunca.

Tenor art. 34 constituziun vegn il protocol dalla radunonza communal exponius per investa dils votants sil pli tard in meins suenter la radunonza duront 30 dis en casa communal e silla pagina d’internet dalla vischnaunca cun corrispundenta publicaziun. Recuors ein d’inoltrar en scret duront quei temps dall’exposiziun alla suprastonza communal. Ils recuors vegnan tractai alla proxima radunonza communal. Decisiva ei aschia la publicaziun silla pagina d’internet dalla vischnaunca (cun corrispundenta publicaziun).

La cumissiun da gestiun ha inoltrau ils 11 da december 2019 per e-mail ina menziun respectivamein in recuors pertuccont il protocol.

Deplorablamein ei quel in ulteriura ga buca vegnius publicaus ad uras tenor artechel 34 dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia (...sil pli tard in meins suenter la radunonza duront 30 dis...). Il mender vid l’entira caussa ei, ch’il temps per far recuors ei buca currius giu dil tut cu la proxima radunonza ha liug, v.d. il protocol ei vegnius publicaus ils 15 da november e la radunonza ha liug ils 13 da december. Aschia vala il protocol pia aunc buca sco approbaus la sera dalla radunonza communal.

Enteifer il temps d’exposiziun dil protocol ei plinavon vegnius inoltraus in recuors da Linus Livers. Il recuors pertucca tractanda 5. Spetachel el liber Las Valerausas.

La davosa construcziun en connex cun miu votum, **“El ei dall’oppiniun ch’ei seigi da far ina caussa pli gronda igl onn 2024 per festivar 600 onns Ligia Grischa enstagl dil project presentau cheu”**, constat insumma buc. **Jeu vai proponiu da stuschar il project Las Valerusas sigl onn 2024 per saver recaltgar daners dil cantun, perquei che tal metta a disposiziun dabia daners per projects culturals en connex cun las festivitads da 600 onns Ligia Grischa.**

[...]

Jeu sperel che president, suprastanza ed actuar prendan encunter miu recuors ed orienteschan era la raspada alla proxima radunonza communal che jeu vai sulet **proponiu da stuschar il project Las Valerusas sigl onn 2024 cun la finamira da recaltgar daners dil cantun ed era cun l’idea da haver entochen lu in project pli detagliau, vul dir cun dapli “carn”!**

El protocol redegiiu digl actuar ei menziunau il suandont.

Discussiun

En in votum fa Linus Livers paleis, ch’el vegni a dir na alla damonda da credit da 200’000 francs. El sedamonda daco ch’igl ei buca pusseivel da far il project cun voluntaris. El critichescha, ch’ei dat dad ina vart persunas da professiun per part d’ordeifer che vegnan indemnizadas per lur lavur, da l’altra vart laics e voluntaris, che ston far la lavur per nuot. Quei seigi cuntradictoric cun l’intenziun da vuler promover l’identificaziun cun la Lumnezia e cun la pretensiun, ch’il project cristalliseschi ora la DNA lumneziana. Per l’ina seigi la decoratura da tribuna da Berlin, pia cumprada en. Per l’altra professionals oriunds dalla Lumnezia. El lessi saver con ch’il reschissur hagi e con ils professionals. El mument vegni presentau in ies blut, ei maunchi la carn lumneziana. El lessi saver con ch’ei l’indemnisaziun e con ch’ei gia vegniu pagau. El ei dall’oppiniun ch’ei seigi da far ina caussa pli gronda igl onn 2024 per festivar 600 onns Ligia Grischa enstagl dil project presentau cheu.

Linus Livers propona da far ina votaziun cun scrutini per ch’ils votants seigien libers da votar.

Il president communal declara ch’el hagi capiu il votum da Linus Livers sco protocolau digl actuar, denton seigien els aviarts per ina midada. El propona d’approbar il protocol sco redegiiu.

La radunonza communal decide en l’emprema votaziun cun

- 44 vuschs per la versiun dil protocol redigida digl actuar
- 2 vuschs per la proposta da Linus Livers
- 10 abstenziuns

d’approbar il text dalla tractanda 5. *Spitachel el liber Las Valerusas*, sco redegiiu digl actuar.

La radunonza communal decide cun 63 vuschs senza cuntravusch e cun ina abstenziun d’approbar il protocol dils 04 d’october 2019 (2019/03) cun resalva ch’ei vegni buca inoltrau ulteriurs recuors enteifer il temps dall’exposiziun publica da 30 gis.

3. Preventiv dil quen annual 2020

Introducziun

- Per la gestiun da finanzas valan las determinaziuns dalla constituziun communal e specialmein era l'ordinaziun cantunala da finanzas per las vischnauncas, relaschada dalla regenza ils 25 da settember 2012, entrada en vigur igl 01. da december 2012. Tenor quella cuntegn il budget ils cuosts ed ils recavs el quen economic, sco era las expensas e las entradas el quen d'investiziun. Cul budget ston vegnir furnidas agl organ responsabel infurmaziuns davart la finanziaziun sco era davart il diever diils credits d'impegn che cuoran aunc. Posiziuns essenzialas dil budget, en special quellas che demuossan midadas essenzialas enviers igl onn precedent, ston vegnir motivadas.
- Il plan da contos corrispunda al model harmonisau da contabilitad 2 (MHC2). Quel lubescha buca da far amortisaziuns supplementaras, aschia ch'igl ei buca pusseivel d'incrementar reservas tgeuas.
- Il preventiv dil quen annual 2020 ei vegnius elavuraus sin basa digl onn precedent cun risguardar las midadas.
- Tenor MHC2 ei il preventiv dil quen d'investiziun era d'approbar. Ei drova denton aunc mintgamai in credit da project dalla radunonza communal respectivamein dalla cuminonza diils votants all'urna, sche la summa survarga las cumpetenzas finanziaias dalla suprastonza communal.
- La cumissiun da gestiun ha buca da far menziuns. Ella ha giu endamen ordavon cun la suprastonza communal e las adattaziuns ein vegnidas fatgas.
- Il president communal presenta summaricamein il quen economic ed il quen d'investiziun, sco era la planisaziun d'investiziuns per 2020 – 2025.

1) Quen economic cun ils cuosts ed il recav

Presentaziun e proposta

La suprastonza communal presenta il preventiv dil quen economic 2020 e propona d'approbar quel. Il quen ei pli u meins ulivaus.

Cuosts totals	CHF 15'664'170.00
Recav total	CHF 15'666'669.00
Surpli da recav (gudogn)	CHF 2'499.00
L'atgna finanziaziun (cashflow) ei calculada cun	CHF 1'141'324.00

Quen economic (resumaziun tenor geners)		Preventiv 2020		Preventiv 2019		Quen 2018	
		Cuosts	Recav	Cuosts	Recav	Cuosts	Recav
3	CUOSTS	15'664'170		14'975'010		14'227'276.19	
30	Cuosts da personal	5'107'910		5'093'330		4'842'968.75	
31	Cuosts da material e menaschi	4'788'560		4'608'480		4'138'294.99	
33	Amortisaziuns facultad administrativa	1'637'500		1'164'000		1'116'557.45	
34	Cuosts da facultad	212'800		189'700		322'510.70	
35	Deposits en fondos e finanziaziuns specialas	18'925		37'575		95'566.95	
36	Cuosts da transfer	2'384'800		2'432'500		2'319'362.95	
39	Scuntraziuns internas	1'513'675		1'449'425		1'392'014.40	
4	RECAV		15'666'669		15'195'789		16'734'637.45
40	Recav fiscal		6'263'500		5'981'000		6'833'974.05
41	Regals e concessiuns		1'366'000		1'398'000		1'372'679.90
42	Indemnisaziuns		1'724'330		1'692'250		2'190'335.80
43	Divers recav		25'000		15'000		71'398.30
44	Recav da facultad		755'264		780'894		769'602.10
45	Prelevaziuns ord fondos e finanziaziuns specialas		517'600		156'720		166'373.15
46	Recav da transfer		3'611'100		3'710'600		3'938'259.75
49	Scuntraziun interna		1'403'875		1'461'325		1'392'014.40
9	FINIZIUN DIL QUEN						2'507'361.26
90	Finiziun dil quen						2'507'361.26
	Cuosts totals	15'664'170		14'975'010		16'734'637.45	
	Recav total		15'666'669		15'195'789		16'734'637.45
	surpli da recav		2'499		220'779		0.00

Quen economic (resumaziun tenor partiziuns da survetsch)		Preventiv 2020		Preventiv 2019		Quen 2018	
		Cuosts	Recav	Cuosts	Recav	Cuosts	Recav
0	ADMINISTRAZIUN GENERALA Saldo	2'297'610	450'490 1'847'120	2'215'750	447'480 1'768'270	2'045'934.44	473'247.05 1'572'687.39
1	SEGIRTAD PUBLICA Saldo	545'600	200'500 345'100	559'800	211'500 348'300	482'040.35	250'218.55 231'821.80
2	SCOLAZIUN E FORMAZIUN Saldo	3'348'100	428'700 2'919'400	3'408'600	422'400 2'986'200	3'025'281.01	436'436.25 2'588'844.76
3	CULTURA E TEMPS LIBER Saldo	361'350	12'550 348'800	263'480	14'200 249'280	246'146.01	30'136.70 216'009.31
4	SANADAD Saldo	825'350	7'000 818'350	854'250	9'000 845'250	790'961.18	7'547.75 783'413.43
5	OVRRAS SOCIALAS Saldo	407'750	112'400 295'350	446'100	116'200 329'900	373'629.65	133'803.75 239'825.90
6	TRAFFIC Saldo	2'340'850	1'236'250 1'104'600	2'229'400	1'312'200 917'200	2'159'194.26	1'400'010.80 759'183.46
7	AMBIENT ED UORDEN DIL TERRITORI Saldo	1'693'700	1'500'400 193'300	1'378'270	1'151'720 226'550	1'398'216.30	1'237'581.95 160'634.35
8	ECONOMIA PUBLICA Saldo	3'572'210	1'992'675 1'579'535	3'374'560	1'997'425 1'377'135	3'320'357.40	2'337'320.15 983'037.25
9	FINANZAS Saldo	271'650 9'454'054	9'725'704	244'800 9'268'864	9'513'664	385'515.59 10'042'818.91	10'428'334.50
	Cuosts totals	15'664'170		14'975'010		14'227'276.19	
	Recav total surpli da recav	2'499	15'666'669	220'779	15'195'789	2'507'361.26	16'734'637.45

Vegnus risguardaus ei in pei da taglia sin las entradas e la facultad da 100 % dalla taglia cantunala sempla sin entrada e facultad. Applicaus vegn il model da contabilitad harmonisau 2 – MCH2. Amortisaziun supplementaras ein buca admissiblas per investiziuns novas. Las amortisaziuns ordinarias succedan tenor la tariffa fixada en art. 23 dalla Ordinaziun da finanzas per las vischnauncas dil cantun Grischun (DG 710.200).

La cumissiun da gestiun recamonda d'approbar il preventiv pil quen economic 2020.

Conclus

La radunonza communal decidida cun gronda maiortad, senza cuntravuschs ed abstenziuns, d'approbar il preventiv dil quen economic tenor proposta dalla supraponza communal, che vegn purtada dalla cumissiun da gestiun, cun cuosts da CHF 15'664'170 ed in recav da CHF 15'666'669, che resulta en in surpli da recav da CHF 2'499. Ella conceda cheutras il credit necessari per il quen economic.

8	ECONOMIA PUBBLICA	2'595'000.00	844'400.00	2'128'000.00	1'051'000.00	1'442'930.50	407'271.25
8120	MEGLIERAZIUNS DA STRUCTURA	1'140'000.00	605'000.00	1'193'000.00	940'000.00	798'197.00	322'307.00
5010.00	Ovra da megliazioni Cumbel	0.00	0.00	0.00	0.00	25'514.70	0.00
5010.01	Ovra da megliazioni Surcasti	0.00	0.00	100'000.00	0.00	697'916.15	0.00
5010.02	Ovra da megliazioni Vignogn	290'000.00	0.00	0.00	0.00	25'342.70	0.00
* 5010.03	Ovra da megliazioni Degen/Vattiz	100'000.00	0.00	100'000.00	0.00	0.00	0.00
5010.04	Via Schlareins - Bars (Lumbrein/Vignogn)	450'000.00	0.00	250'000.00	0.00	0.00	0.00
5010.05	Via Parvalsauns (Vrin)	300'000.00	0.00	743'000.00	0.00	49'423.45	0.00
6300.00	Contribuzions ovra da megliazioni Cumbel	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	32'161.00
6300.01	Contribuzions ovra da megliazioni Surcasti	0.00	0.00	0.00	264'000.00	0.00	100'000.00
6300.02	Contribuzions ovra da megliazioni Vignogn	0.00	94'000.00	0.00	0.00	0.00	31'430.00
6300.05	Contribuzions ovra da megliazioni Vrin	0.00	220'000.00	0.00	213'300.00	0.00	0.00
6310.00	Contribuzions ovra da megliazioni Cumbel	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	30'896.00
6310.01	Contribuzions ovra da megliazioni Surcasti	0.00	0.00	0.00	256'000.00	0.00	97'600.00
6310.02	Contribuzions ovra da megliazioni Vignogn	0.00	91'000.00	0.00	0.00	0.00	30'220.00
6310.05	Contribuzions ovra da megliazioni Vrin	0.00	200'000.00	0.00	206'700.00	0.00	0.00
8200	ECONOMIA FORESTALA	415'000.00	239'400.00	50'000.00	0.00	126'380.85	74'964.25
5010.00	Sanazium vias d'uaul Vrin (Pardatsch)	0.00	0.00	0.00	0.00	59'776.00	0.00
5010.01	Sanazium vias d'uaul Suraua (bova Seglias)	0.00	0.00	0.00	0.00	49'322.35	0.00
* 5010.02	Aertura forestala Surcasti - Surin	70'000.00	0.00	50'000.00	0.00	17'282.50	0.00
* 5010.03	Sanazium vias d'uaul Lumbrein (Val Prustg)	120'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
* 5010.04	Sanazium vias d'uaul Suraua (Ritta-Tschamiu Tersnaus)	225'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6310.00	Contribuzions vias d'uaul Vrin (Pardatsch)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	39'452.15
6310.01	Contribuzions vias d'uaul Suraua (bova Seglias)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	35'512.10
6310.02	Contribuzions vias d'uaul Lumbrein (Val Prustg)	0.00	86'400.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6310.03	Contribuzions vias d'uaul Suraua (Ritta-Tschamiu Tersnaus)	0.00	153'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
8400	TURISSEM	1'000'000.00	0.00	885'000.00	111'000.00	518'352.65	10'000.00
5010.00	Extensium rutas da bike	0.00	0.00	40'000.00	0.00	15'967.75	0.00
5010.01	Senda Bike Marathon	0.00	0.00	200'000.00	0.00	0.00	0.00
5010.02	Senda da viandar Pèz Mundaun, cumpart Lumnezia	120'000.00	0.00	245'000.00	0.00	0.00	0.00
5010.03	PumpTrack Davos Munts (Degen)	0.00	0.00	120'000.00	0.00	0.00	0.00
* 5010.04	Senda Nino Schurter (Nino Biketrail)	300'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
* 5010.05	Contribuzions d'investizium projects Infra Mundaun SA	500'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
* 5010.06	Bike Cross Country, areal vita parcours (Cumbel)	80'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5030.00	Punt da sugas Bigluel - Disla (Suraua)	0.00	0.00	0.00	0.00	3'287.45	0.00
5030.01	Punt da sugas Greina, adattaziun senda (Vrin)	0.00	0.00	0.00	0.00	239'491.95	0.00
5030.03	Plaz da tennis (Vella)	0.00	0.00	180'000.00	0.00	0.00	0.00
5040.01	Sanazium baghetgs vegls Davos Munts (Degen)	0.00	0.00	100'000.00	0.00	0.00	0.00
5060.00	Cumpra da vehichels	0.00	0.00	0.00	0.00	259'605.50	0.00
6300.00	Contribuzions punt da sugas Greina, adattaziun senda (Vrin)	0.00	0.00	0.00	33'000.00	0.00	0.00
6310.01	Contribuzions punt da sugas Greina, adattaziun senda (Vrin)	0.00	0.00	0.00	33'000.00	0.00	0.00
6360.00	Contribuzions plaz da tennis Vella	0.00	0.00	0.00	45'000.00	0.00	0.00
6360.01	Contribuzions punt da sugas Greina, adattaziun senda (Vrin)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	10'000.00
8500	MISTREGN E COMMERCII	40'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
* 5040.00	Casa da famiglias plus (Vella)	40'000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Expensas quen d'investizium	8'060'000.00		8'989'500.00		4'997'151.05	
	Entradas quen d'investizium		2'140'800.00		1'810'900.00		1'108'648.15
	surpli d'expensas quen d'investizium		5'919'200.00		7'178'600.00		3'888'502.90

Legenda

- Credit ei gia vegnius concedius entras la suprastanza communal ni la radunonza communal
 * Clausula da bloccada (credit ei aunc buca concedius entras la suprastanza communal ni la radunonza communal)
 ** Damonda da credit a caschun dalla radunonza communal dils 13-12-2019

Conclus

La radunonza communal decida cun gronda maioritad, senza cuntravuschs ed abstenziuns, d'approbar il preventiv dil quen d'investizium 2020 cun expensas da CHF 8'060'000 ed entradas da CHF 2'140'800.00, aschia ch'ei seresulta in surpli d'expensas da CHF 5'919'200.00.

3) Planisaziun d'investizium per 2020-2025

Presentaziun

La planisaziun d'investizium per 2020 – 2025 cuntegn projects prevesibels enteifer quei temps. Pigl onn 2020 corrispunda quella pressapauc al preventiv dil quen d'investizium. La planisaziun vegn adattada dafertontier. En vesta dallas grondas investizium para ei indicau da reducir il pei da taglia a moda moderada. Sbassar il pei da taglia ei magari pli lev che stuer alzar quel.

La radunonza communal pren enonuschientscha dalla planisaziun d'investizium per la perioda da 2020 – 2025 senza discussiun. Quella cuntegn expensas totalas da CHF 34'895'000 ed entradas totalas da CHF 8'907'800, aschia ch'ei sedat ina summa restonta alla vischnaunca da 25'987'200.

4. Fixar il pei da taglia sin las entradas e sin la facultad 2020

Proposta

La suprapostanza communal propona da sbassar il pei da taglia per 5 % a 100 % dalla taglia cantunala sempla sin entrada e facultad per igl onn 2020.

Discussiun

Luregn Giusep Blumenthal ei dil meini ch'il pei da taglia duessi esser pli bass che quel dalla vischnaunca da Illanz/Glion per saver concuorer cun quella. Il preventiv da quen seigi approbaus. En quel vegni quintau cun grondas expensas e pintgas entradas. Ins savessi denton spargnar, senza vuler ir el detagl. In exempel fuss il bus gratuit che vegn purschius pigl auto da posta da Glion en Lumnezia. Quels da Glion sappien vegnir en Lumnezia per nuot ed ir cheu a spass senza che quella savessi profitar enzatgei. El propona da sbassar il pei da taglia sin 95 %. Pils giuvens vegnessi la vischnaunca aschia pli attractiva. Quei fussi pli sanadeivel per la vischnaunca.

Il president communal Duri Blumenthal replica, ch'ins hagi gia stuiu strihar in bionton. La decisiun da secasar en in liug dependi buca mo dil pei da taglia, mobein en emprema lingia dallas relaziuns persunalas sco era dalla cumadeivladad. Per la vischnaunca vegni ei a dar in problem silla liunga, sch'ils projects ein buca finanziari sufficientamein. Per quei duess'ins buca ir memia engiu cul pei da taglia. L'attractivitat dalla vischnaunca se basi en emprema lingia sin ina buna infrastruttura e sils survetschs che vegnan purschi.

Conradin Caduff capescha l'argumentaziun da Luregn Giusep Blumenthal da sbassar il pei da taglia, denton va el buca d'accord. La vischnaunca ha autras pusseivladads d'augmentar l'attractivitat. En vesta dallas investiziuns egl avegnir duessien las finanzas dalla vischnaunca vegnir segiradas e star sin fermas combas. El propona da star sin in pei da taglia da 105 %.

Ciril Collenberg ei surstaus ch'il votum ch'el veva exprimiu ella radunonza communal dils 18 da december 2018, che ha fixau il pei da taglia 2019, ei vegnius risguardaus. El sustegn la proposta da sbassar il pei da taglia sin 100 %. Quei seigi in punct per augmentar l'attractivitat dalla vischnaunca che stat en concorrenza cun autras vischnauncas ella region. La vischnaunca hagi avunda mieds fniananzials per saver far quei pass.

Hilda Livers explichescha la posiziun dalla cumissiun da gestiun. El mument lubessi la situaziun finanziaria da reducir il pei da taglia sin 95 %. La vischnaunca daventassi aschia pli attractiva. Egl avegnir stuessi ins era desister da certas caussas. La cumissiun da gestiun fa buca ina proposta.

Conclus

Il president communal metta en votaziun las treis propostas. Silsuenter vegnan las duas propostas che survegnan dapli vuschs che la tiarza messas en votaziun ina encunter l'otra.

- 1) En l'emprema votaziun vegnan sustenidas la proposta per in pei da taglia da

a. 100 %	63 vuschs
b. 95 %	10 vuschs
c. 105 %	10 vuschs

Denter las propostas b. e c. vegn tratga la sort. Ella secunda votaziun vegn la proposta c.

- 2) Ella secunda votaziun vegnan sustenidas la proposta per in pei da taglia da

a. 100 %	68 vuschs
b. 105 %	11 vuschs

Aschia ha la radunonza communal decidiu da suandar la proposta dalla suprapostanza communal da reducir il pei da taglia communal sin entrada e facultad per 5 % enviers il stan actual. Per igl onn 2020 vala in pei da taglia da 100 % dalla taglia cantunala sempla sin entrada e facultad.

5. Provediment d'aua Lumbrein Vitg, etappa 1 e 2

1) Presentaziun dil project

Presentaziun e proposta

Daniel Solèr, schef departament communal per traffic, ovras publicas ed ambient, presenta il project da sanar il provediment d'aua Lumbrein Vitg.

El rom da controllas dil provediment d'aua sil territori da Lumbrein eisi semussau ch'ils implants corripundan per part buca pli allas prescripziuns actualas per la segirezia e higiena da victualias ed ein scurdai. Perquei ha la vischnaunca Lumnezia l'intenziun da sanar l'infrastructura dil provediment d'aua da Lumbrein Vitg, respectivamein da remplazzar ils stabiliments dallas tschaffadas, ils tumbins ed il reservuar d'aua, sco era dallas lingias ch'ei buca en in bien stan.

La Corporaziun d'aua Lumbrein Vitg veva schau elaborar in preproject per la sanaziun dils stabiliments. La vischnaunca Lumnezia ha surpriu quella corporaziun d'aua ed ha dau l'incarica al biro Cavigelli Ingenieure AG da Glion da far il project general. Quel ei staus finius il mars 2017.

Il provediment d'aua vegn spigentaus da duas gruppas da fontaunas. Las tschaffadas e combras d'aua ein vegnidas fatgas ils onns 1950/51. Il stan dallas tschaffadas ei buca conforms alla lescha. Il reservuar da Stumiaus ei varga 50 onns vegls. Vid las lingias naven dallas tschaffadas tochen il vitg ei vegniu investau mintgamai quei ch'era il pli necessari. La pressiun d'aua ei per part buca sufficienta el vitg.

La sanaziun dil provediment d'aua Lumbrein Vitg ei vegnida partgida en dus projects. Igl emprem cumpren la sanaziun dils stabiliments naven dallas tschaffadas d'aua tochen il reservuar niev a Stumiaus. Las lavurs d'inschignier per quella part ein vegnidas surdadas a Donatsch+Partner AG da Landquart. La secunda part dil project cumpren la reit da provediment dil vitg naven dil reservuar engiuviars. Las lavurs d'inschignier ein vegnidas surdadas a Collenberg inschigniers S.c.r.l. da Lumbrein.

L'emprema part dil project ei partgius en treis etappas, che duein vegnir exequidas ils proxims treis onns.

<i>Descripziun</i>	<i>onn</i>
Sanaziun tschaffadas d'aua Tschantegn e Gargatauna, combras d'aua e tumbins tochen Gargatauna	2020
Lingia Gargatauna tochen Stumiaus incl. tumbins	2021
Niev reservuar Stumiaus e spazzada reservuar vegl a Plaun	2022

Cunquei che las lingias digl aquaduct da Tschantegn tochen Stumiaus ein en in bien stan, ston quellas buca vegnir remplazzadas. Perquei eisi stau pusseivel da reducir ils cuosts per quella part dil project da 2,5 milliuns sin 2,1 milliuns francs.

Ordavon ein vegni menai discuors cun las partidas pertuccadas dil project, numnadamein cun Luisin Collenberg ch'ei proprietari dil terren dalla parcella che vegn duvraus pil reservuar d'aua niev a Stumiaus, cun la corporaziun d'aua Tschantegn – Parmischinas, sco era cun la Societad Ovra Electrica Lumbrein (SOEL).

Ils cuosts totals muntan a CHF 2'100'000 per ils stabiliments naven dallas tschaffadas entochen il reservuar principal. Il project vegn sustenius digl Uffeci federal per agricultura, digl Uffeci cantunal per la natira ed igl ambient sco era dall'Assicuranza Grischuna per edifecis. Las disposiziuns corripundentas ein avon maun. Las summas dallas contribuziuns vegnan definidas el decuors dil project. Ei sa vegnir quintau cun circa 1,1 milliuns francs.

2) Damonda dil credit per mauns dalla votaziun all'urna CHF 2'100'000

La suprastanza communal fa la damonda per in credit da CHF 2'100'000 per mauns dalla votaziun all'urna.

Discussiun

Alexi Derungs damonda sch'ins hagi ponderau da producir energia electrica cun l'aua dil providiment. Daniel Solèr replica ch'ins hagi sclariu cun la SOEL. Quella drova gia oz il scul dall'aua che vegn buca duvrada e meina quel naven da Gargatauna en sia lingia da pressiun per producir forza electrica. Quell'aua mass a piarder per l'ovra electrica existenta, sch'ei vegness installau in'otra el niev reservuar a Stumiaus. Il quantum d'aua fuss economicamein buca rentabels.

Conclus

La radunonza communal decida cun 85 vuschs senza cuntravuschs ed abstenziuns d'approbar la proposta da conceder in credit CHF 2'100'000 per mauns dalla votaziun all'urna.

Quella proposta vegn presentada alla cuminonza dils votants all'urna ils 09 da fevrer 2020 per decisiun.

6. Sanaziun casa da scola Sutvitg, Vella, etappa 2

1) Presentaziun dil project

2) Decisiun installaziun indrez fotovoltaic

3) Damonda dil credit per mauns dalla votaziun all'urna

a. El cass dad in na per in indrez fotovoltaic: CHF 3'500'000

b. El cass dad in gie per in indrez fotovoltaic: CHF 3'670'000

Introducziun

Ils 15 da zercladur 2018 veva la radunonza communal concludiu d'approbar il project per l'emprema etappa da sanar la casa da scola Sutvitg a Vella e da conceder il credit da CHF 350'000. La suprastanza communal presenta ussa il project e la damonda da credit per la secunda etappa. Las lavurs d'architect e survigilonza ei vegnidadas a Cavelti Derungs AG, Glion.

L'emprema casa da scola Sutvitg a Vella ei vegnida baghegiada ils onns 1949/50 e gest silsunter era la sala da gimnastica respectivamein l'aula hodierna. Quels baghetgs ein vegni sanai da rudien ils onns 1997/98. L'isolaziun termica corrispunda buca allas prescripziuns dalla lescha d'energia ni al stan actual dalla tecnica. Sin fundament dallas prescripziuns per la protecziun encunter incendis ein necessarias differentas adattaziuns.

Ils onns 1994 – 1997 ei vegnida baghegiada la casa da scola pil scalem superiur e la halla plurivalenta Sutvitg a Vella.

Presentaziun

Primus Cavegn, schef departament communal per planisaziun dil territori ed immobilias, presenta il project detagliadamein ed extendidamein. Las mesiras prevedidas cumpeglian suandontas parts.

Aula 1951

Adattaziuns externas

- Dismessa dalla cuvrida da tetg tochen sin las aissas e reconstrucziun cun in'isolaziun dil tetg cun launa minerala da 20 cm. Prolunghir la grunda sin circa 50 cm naven dalla fatschada (senza canal) e deviar l'aua da plievgia dil tetg tras las canals existentas.
- Sanaziun energetica da tuttas fatschadas cun in'isolaziun minerala da 20 cm e cun ina ligiadira da silicat analog all'optica existenta.
- Novas finiastras en lenn/metal cun veider treidubel, sems finiastra da fibrocement

- Storas da suleagl externas
- Cumplettar igl indrez da paracametg

Adattaziuns localitads

- Sanaziun cumpletta dallas installaziuns sanitaras
- Remplazzar tualettas
- Remplazzar plantschius
- Demontar storas da suleagl internas
- Illuminaziun da LED
- Remplazzar mobigliar cun defects

Adattaziuns per la protecziun encunter incendis

- Secturs da fiug tier l'entrada per sparter l'aula e las tualettas e la galleria sisura (anteriura biblioteca).
- Nova escha (EI 30) segira encunter fiug per la sortida d'urgenza e per l'entrada.
- Niev esch per sortida d'urgenza directamein naven dall'aula. Quella prescripziun vala per locals publics che han plaz per dapli che 50 personas.
- Glischs da notg cun simbol per cass d'urgenza.
- Adattaziun dalla ladezia dall'escha per cass d'urgenza > 90 cm.

Casa da scola 1949/50 (scola primara e scoletta)

Adattaziuns externas

- Dismessa dalla cuvrida da tetg tochen sin las aissas e reconstrucziun cun in'isolaziun dil tetg cun launa minerala da 20 cm. Prolunghir la grunda sin circa 50 cm naven dalla fatschada (senza canal) e deviar l'aua da plievgia dil tetg tras las canals existentas.
- Sanaziun energetica da tuttas fatschadas cun in'isolaziun minerala da 20 cm e cun ina ligiadira da silicat analog all'optica existenta.
- Protecziun da rebatter vid la fatschada enviers il plaz da giug
- Novas finiastras en lenn/metal cun veider treidubel, sems finiastra da fibrocement
- Storas da suleagl externas
- Cumplettar igl indrez da paracametg

Adattaziuns localitads

- Remplazzar plantschius stanzas da scoletta, adattar plantschius stanzas da scola
- Adattaziuns dallas scalas
- Sanaziun cumpletta dallas installaziuns sanitaras, tualetta per personas cun impediments
- Demontar storas da suleagl internas
- Illuminaziun da LED
- Remplazzar mobigliar cun defects

Adattaziuns per la protecziun encunter incendis

- Secturs da barschament ellas mesas alzadas per sparter giu las gardarobas dallas scalas
- Nova escha segira encunter fiug (EI 30) per la sortida d'urgenza e tier las scalas
- Glischs da notg cun simbol per cass d'urgenza
- Tgamin da fem sur las scalas en cass d'urgenza
- Adattaziun dalla ladezia dall'escha per cass d'urgenza > 90 cm

Casa da scola e halla plurivalenta 1994-97 (scalem superiur)

Adattaziuns externas

- Sanaziun dils tetgs, dismessa dalla cuvrida tochen sin la construcziun brutta e reconstrucziun, nova deflussiun dall'aua da tetg.
- Sanaziun dallas fatschadas cun nova ligiadira
- Sanaziun cumpletta dils sems finiastra

- Remplazzar las ramas da lenn dallas finiastras cun lenn/metal e veider treidubel.
- Remplazzar las storas externas dalla halla plurivalenta e tuttas storas dalla casa da scola.

Adattaziuns localitads

- Glischs da notg cun simbol per cass d'urgenza
- Midada dall'illuminaziun sin LED
- Pintgas adattaziuns per personas cun impediments
- Remplazzar mobigliar cun defects

Contuorn

- Fixar in plaz da parcar per personas cun impediments sil parcadi vest
- Cumplettar e/ni renovar tschabergals per las scalas externas e rampas
- Sanar il mir da betun sper il plaz da sport vest
- Sanar il tetg da veider dalla passarella e l'illuminaziun dalla passarella
- Adattar il tetg denter l'aula e la casa da scola primara. Tenor basegns vegn igl entir tetg sanaus ord vesta dall'isolaziun hermetica e sviament dall'aua.

Indrez fotovoltaic

- L'installaziun d'in implont fotovoltaic el rom dalla sanaziun dil tetg dalla scola dil scalem superiur e dalla halla plurivalenta ei ina opziun enteifer il project da sanaziun. Quella preveda l'installaziun da totalmein 192 panels fotovoltaics cun in prestaziun maximala da 61.5 kWh. La produenziun annuala ei calculada cun ca. 60'000 kWh. Ca. 13'000 kWh dalla produenziun savessen vegnir consumai per agen diever. Il rest da ca. 47'000 kWh vegness spisgentaus ella reit da provediment dall'ovra electrica.

La calculaziun da cuosts sebasea sin plans da project da baghegiar dil november 2019, sin prezis d'offertas e diversas valetas directivas dalla planisaziun, schazetg approximativ dils cuosts secundars e las lavurs preparativas dils planisaders cun la cumissiuin da baghegiar. Ella ha ina deviazion standard da 10 %. Ei vegn quintau cun cuosts da CHF 3'500'000 per la secunda etappa da sanaziun dalla casa da scola Sutvitg a Vella e CHF 170'000 per in implont solar sin l'ala tetg cun exposiziun enviers sid-ost dalla casa da scola superiura e dalla halla plurivalenta.

Per la construcziun dallas grundas e canals tetg vegnan presentadas quater differentas variantas.

Discussiun

Odilo Demont propona da far ina grunda da tetg cun ina profunditad da 50 cm naven dalla fatschada cun ina canal convenziunala rodonda oragjudem per la casa da scola nova e la halla plurivalenta. Aschia seigi segirau il meglier d'evitar problems. Sligiazions cun canals el tetg seigien buca adattadas, cun quei che quellas ein da scaldar ed ei dat cuosts per l'installaziun e l'energia.

Rest Martin Cabalzar hagi aunc mai viu enzatgei aschia, ch'ei seigi da sanar baghetgs suenter aschi cuort temps. Tgi duessi esser responsabels? Ils architects laudien in l'auter per lur architectura e sorprendien buca responsablidad. Tgei seigi stada la rulla dalla cumissiuin da baghegiar da gliez temps? Convischins da Vella hagian fatg attents ch'ei detti problems. Ils scolasts hagian fatg menziuns, lu seigi vegniu mess si buccari ad els. Avon 20 onns seigi era buca vegniu fatg attents agl access per invalids. Il debachel seigi staus programmaus dall'entschatta enneu. Ei seigi ina paupra caussa. Sche tuts baghetgs seigien aschia lu paupra allas finanzas da vischnaunca. La finala hagi il pagataglia da pagar. El seigi persuenter pil solar. Implonts solars vid las fatschadas fussien pli efficients per producir energia igl unviern. El damonda sch'ins sappi far star botta enzatgi per ils sbagls ch'ei succedi.

Ils architects hagian bein il copyright per lur architectura, sch'enzatgei funcziuneschi buca, seigi ei denton pusseivel da midar. Certas caussas hagian buca funcziunau dapi l'entschatta enneu. Ins hagi buca insistiu sin las lavurs da garanzia.

Primus Cavegn menziunescha ch'il scaldament funcziuneschi ussa cul pilotadi. La midada dil scaldament d'iel sin pellets da lenna hagi effectuaui problems, cun quei che la prestaziun seigi buca stada sufficienta. Il problem eri denton era il cauld duront ils meins d'avrel e matg, cun quei che la regulaziun funcziunavi buca. Il scaldament e la ventilaziun funcziuneschien denton ussa. Cun midar las finiastras vegni l'isolaziun termica meglierada.

Curdin Derungs constatescha ch'ina casa senza grundas funcziuneschi buca. El fa attents allas prescripziuns per igl access als baghetgs publics per impedi.

Primus Cavegn fa attents che las mesiras per igl access d'impedi sto star en ina relaziun da baghegiar entuorn ils baghetgs. Ils cuosts stoppien star en ina certa relaziun.

Il president communal Duri Blumenthal aschunta ch'ina sligiazion per in access cumplein per impedi en omisdus baghetgs da scola fuss ligiada cun enorms cuosts. La problematica vegni sligiada pragmaticamein cun in ascensur vid la scala en cass da basegns.

Luregn Giusep Blumenthal ei dil meini ch'ei seigi vegniu fatg ina purtgaria da lezzas uras. Ins duessi metter en in extern da survegilar las lavurs da baghegiar per tals projects. La cumissiun da baghegiar ni la suprastanza communal seigien buca el cass da far quei. Per quei duessi vegnir mess en ina persuna externa da controllar las lavurs. Ei seigi buca pusseivel pli da far responsabels ils architects, denton duess'ins publicar ellas medias tgei resultats che l'architettura hagi purtau.

Daniel Blumenthal menziunescha la posiziun dalla cumissiun da gestiun. La situaziun seigi sco ella seigi ussa. La vischnaunca hagi las finanzas da far il project da sanar ils baghetgs da scola. El pren posiziun enviers il plaid da Rest Martin Cabalzar. Avon vegn onns seigi el staus en suprastanza communal, denton buca ella cumissiun da baghegiar la casa da scola nova Sutvitg a Vella. Ils commembers dalla cumissiun da baghegiar hagian fatg la lavur tenor meglier saver e puder. Ils architects seigien stai dominants. Il resultat seigien stadas bialas stanzas da scola ed ina dallas pli bialas hallas plurivalentas dalla regiun. Il diever dils stabiliments seigi fetg intensiv e consequentamein drovien ils baghetgs bia tgira. Ils baghetgs novs hagian custau la lezzas uras varga 8 milliuns francs. Ussa vegni impundiu 3.5 milliuns francs per la sanaziun. La sanaziun energetica, che cumpren l'isolaziun externa dils baghetgs vegls e finiastras novas per tut ils baghetgs, porti ina migliur. Il project cumprendi pia buca tut mo da quei per metter en uorden caussas ch'erien buca stadas endretg. La problematica dalla munconza da grundas tetg e dils sems finiastra seigi semussada dall'entschatta enneu, sur tut ora seigien ils baghetgs denton buns stabiliments. Surtut ils tetgs tegnen buca en perpeten. La cumissiun da baghegiar hagi fatg sia lavur cun buna intenziun. Ils baghetgs hagian fatg bien survetsch dapli ch'els seigien vegni retratgs. Il scaldament vegl d'iel per las casas da scola seigi vegnius remplazzaus cun in scaldament da pellets da lenna. Quel hagi mai funcziunau bein. El prestu mo duas tiazas dil potenzial.

Primus Cavegn fa attents che las mesiras d'isolaziun termica supplementara lubeschi da spargnar energia da scaldar. Ei seigi buca prevediu da remplazzar il scaldament cun lenna da pellets, ch'ei en funcziun dapi 10 onns.

Giovanni De Giorgi menziunescha, che la survegionza da baghegiar seigi vegnida fatga dil biro d'architettura. Quei seigi buca vegniu tratg d'apart. Interess finansials seigien decisivs, cun quei che la cumpart dil honorar per la survegionza seigi 35 % dil total. Il survegiler dil biro d'architettura vevi strusch idea dalla cussa e vegnevi mo darar sil plaz. La survegionza duessi denton esser permanenta e stricta. In tetg senza grundas funcziuneschi buca. Ils baghetgs seigien bials, denton cuntegni la concepziun da certas parts da construcziun sbagls e la survegionza seigi buca stada habla da far la lavur. Per spargnar ed evitar sbagls fussi ei da metter en ina persuna da survegionza tier baghetgs da construcziun aulta.

Per Conradin Caduff ein las stanzas e l'entira casa da scola nova bialas. Las stanzas en casa da scola veglia stettien denton tuttina grondas. Ellas seigien memia pintgas per in'instrucziun moderna e stuessien vegnir concepidas autruisa. Quei effectuassi denton dapli cuosts.

Alexi Derungs ei dall'opiniun ch'il maun public astgi buca munchentar dad ir cun in bien exempel ordavon e dueigi perquei installar igl implont fotovoltaic sil tetg dalla casa da scola. Daniel Blumenthal damonda pertgei ch'ins vegli buca duvrar tuttas quater alas tetg per installar in implont fotovoltaic.

Primus Cavegn replica che la vart enviars nord seigi economicamein buca interessanta per installar in implont fotovoltaic. La prestaziun seigi pintga. Interessant seigi in tal, sche l'energia sappi vegnir duvrada sez. Panels solars seigien buca da far vid las fatschadas dalla casa da scola, cun quei che la surfatscha denter las finiastras seigi pintga.

Decisiuns

- 1) En ina votaziun consultativa decida la radunonza communal cun gronda majoritad, 4 cuntravuschs e senza abstenziuns, da preferir il project da sanar la casa da scola Sutvitg a Vella cun in implont fotovoltaic sin tetg cun cuosts da CHF 170'000.00.
- 2) En ina votaziun consultativa sustegn negin ina varianta da schar senza ina gronda il tetg dalla casa da scola pli nova e dalla halla plurivalenta. Cun 77 vuschs dils presents sustegn la radunonza communal la varianta da far ina gronda tetg da circa 50 cm ed ina canal rodonda convenziunala oragiumem.
- 3) La radunonza communal decida cun 76 vuschs, senza cuntravusch ed ina abstenziun d'approbar la proposta da conceder in credit CHF 3'670'000 per mauns dalla votaziun all'urna.

Quella proposta vegn presentada alla cuminonza dils votants all'urna ils 09 da fevrer 2020 per decisiun.

7. Varia

1) Deponia per material da scavament a Porclas

Curdin Derungs vul intervegnir tgei che la vischnaunca interprendi per saver metter a disposiziun vinavon ina deponia per material da scavament. La deponia a Porclas vegn serrada cun la fin digl onn, essend che quella ei pleina. Quei ha la vischnaunca communicau a quels che han fatg diever da quella deponia. In'otra deponia dat ei buca ella val. Curdin Derungs intimescha la suprastanza communal da procurar ch'ei seigi pusseivel da deponer tiara da scavament en Lumnezia per ch'ils cuosts da deponer vegnien buca pli aults e buca ch'ei detti in monopol a Glion.

Il president communal sincerescha che la suprastanza communal ei en contractivas cul cantun da saver engrondir la deponia a Porclas. Ei basegna ina adattaziun dil plan directiv sco era dalla planisaziun locala. Igl intent ei da porscher la pusseivladad da deponer material da scavament senza stuer far liungs viadis pils transports e per ch'ei seigi buca necessari da far diever da deponias da privats che han in monopol.

Curdin Derungs ei dil meini che la vischnaunca vessi duiu reagar pli spert. Il president communal replica che la deponia seigi vegnida concepida per diesch onns e seigi emplenida enteifer tschun onns, quei che seigi buca stau prevesibel.

2) Hotel sigl areal piazza da sport Bual a Vella

Ueli Caduff damonda, sch'igl ultimatum als planisaders d'in hotel sigl areal piazza da sport Bual a Vella seigi currius giu. Il president communal replica che la suprastanza communal seigi stada ensemen culs planisaders. Quels hagien declarau, ch'els seigien ella fasa finala d'anflar investurs. Da principi seigi il temps da valeivladad dalla declaronza da reservar il plaz pils planisaders spiraus. Sch'els vegnien cun enzatgei concret vegni la suprastanza communal denton a prender encunter quei.

3) Finiziun

Il president communal Duri Blumenthal engrazia als convischins che han priu part dalla radunonza communal per lur preschientscha e buna collavuraziun ed envida els da prender part digl aperitiv che vegn purschius suenter la radunonza. Enviars tuts vischins drezza el buns giavischs pigl Advent, la speronza ch'els sappien festivar la fiasta da Nadal cun lur famiglia e giavischa in bien e ventireivel onn 2020. El engrazia era als consuprastonts ed all'administraziun communal per la buna collaboraziun el decuors digl onn.

7144 Vella, ils 13 da december 2019

Il president:

Igl actuar:

Duri Blumenthal

Marcus Cavegn